

УДК 378.4.011.32/61(477.83-25)(091) “1944/1965”

СТУДЕНТСТВО ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ (1944–1965): СТРУКТУРА ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Назар ЗБОЛКОВСЬКИЙ

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра новітньої історії України.

У статті на основі архівних матеріалів розглядаються особливості студентства Львівського державного медичного інституту в радянський період. Основну увагу приділено структурі студентства та особливостям навчального процесу в цьому закладі.

Ключові слова: Львівський державний медичний інститут (ЛДМІ), студент-медик, навчальний рік, навчальний процес, сесія, іспит.

Медичні кадри в УРСР готувала мережа медичних та середньо-спеціальних закладів, які до 1946 року підпорядковувалися Народному комісаріатові охорони здоров'я, а від 1946 року Міністерству охорони здоров'я УРСР. Досвід підготовки медичних кадрів повоєнних 1944/1965 н. р. доцільний до використання в сучасних умовах. Внаслідок активного поширення приватної (платної) медицини, рівень високоякісних медичних послуг для більшості населення України став менш доступним. Передусім, через брак коштів, що впливає на чисельність та здоров'я українського народу.

До 1939 р. підготові медичних кадрів на території західноукраїнських земель тодішня влада не приділяла достатньої уваги. Зміни в підході до фахового вишколу медиків відбулися в 1939 р., з приходом радянської влади.

Тоді медичний факультет Львівського університету, заснований в 1894 році, реорганізовано в медичний інститут. У період 1941–1944 років діяльність Львівського державного медичного інституту припинялася внаслідок Другої світової війни. У 1944/1965 роках Львівський державний медичний інститут став провідним закладом західних областей УРСР для готування лікарів широкого профілю та провізорів (медичні спеціалісти у аптеках).

Поставлену проблему в українській історіографії досліджували переважно представники медичної школи. Зокрема, серед праць радянського періоду варто виділити публікації: В. Даниленка¹, І. Шапіро², Т. Буріхіна³, які висвітлюють проблеми становлення і діяльності Львівського державного медичного інституту. Зокрема, у контексті підготовки медичних кадрів та в порівнянні їх з діяльністю інших вищих медичних закладів західних областей УРСР. З сучасних дослідників це питанням досліджували Ганіткевич Я.⁴, Фурта І.⁵

Дня 27 липня 1944 р. Львівський медінститут відновив свою діяльність у складі лікувального та фармацевтичного факультетів⁶. 25 липня 1951 року наказом Міністерства охорони здоров'я № 325 для підготовки лікарів-санітарів і лікарів-педіатрів з 1951/1952 навчального року при Львівському державному медичному інституті відкрито 2 факультети – санітарно-гігієнічний і педіатричний⁷. У 1958/1959 навчальному році, щоб готувати лікарів-стоматологів у Львівському медінституті проведено вперше набір на 1 курс стоматологічного факультету в кількості 109 осіб⁸. 8 червня 1962 року ліквідовано санітарно-гігієнічний факультет, а професорсько-викладацький склад переведено для підготовки лікарів-стоматологів⁹. Загальна кількість факультетів у досліджуваний період у Львівському медінституті зростає з 2 до 5.

Кількісний склад студентства. Право вступу до Львівського державного медичного інституту, як і до інших вищих навчальних закладів СРСР, мали особи віком від 17 до 35 років. Щодо заочної та вечірньої форми навчання вікових обмежень не було. Для того, щоб стати студентом Львівського медінституту, абітурієнт повинен був подати до приймальної комісії такі документи: заяву на ім'я ректора, автобіографію, атестат про закінчення середньої школи, довідку з місця роботи, довідку про стосунок до військової служби, медичну довідку форми № 286, 4 фотографії розміром 3x4. Першочерговим правом на вступ до Львівського медінституту користувалися особи зі стажем роботи в галузі медицини понад три роки та військовики¹⁰. Заяви від абітурієнтів приймалися з 20 червня до 30 липня у секретаріаті приймальної комісії, яка містилася при вул. Пекарській 69, кожного дня з 10.00 до 16.00, крім вихідних та святкових днів. Вступні іспити з таких предметів як: хімія (фізика), українська мова та література, російська мова і література, англійська мова проходили з 1 до 20 серпня. Прохідний бал для вступу до Львівського державного медичного інституту становив 17,5–20. У дні 21–23 серпня відбувалося оголошення результатів¹¹. Навчальний рік, як і в інших вищих навчальних закладах УРСР, розпочинався 1 вересня, а закінчувався 30 червня¹².

Чисело студентів денної форми навчання Львівського медінституту в досліджувальний період було різне. У 1944/1945 н. р. в медінституті навчалось 1062 осіб¹³. З 1957/1958 н. р. ця кількість зростає до 3016 осіб¹⁴. У наступні роки відбувалося зменшення кількості студентів денної форми навчання за рахунок збільшення кількості студентів вечірнього відділу лікувального факультету та заочної форми фармацевтичного факультету.

У 1956/1957 навчальному році при Львівському медінституті відкрито вечірнє відділення лікувального факультету¹⁵, а з 1959/1960 навчального року – заочне відділення фармацевтичного факультету. Кількість студентів на вечірньому відділенні лікувального факультету зростає від 84 у 1958/1959 н. р.¹⁶ до 337 у 1964/1965 н. р.¹⁷. На заочному відділенні фармацевтичного факультету, їх число збільшилось від 290 у 1959/1960 н. р.¹⁸ до 598 осіб у 1964/1965 н. р. Загалом у 1964/1965 н. р. у Львівському державному медичному інституті навчалось 3544

студентів. З них – 2678 осіб на денній формі навчання, 337 – на вечірньому відділенні лікувального факультету та 529 – на заочній формі навчання фармацевтичного факультету¹⁹.

Одним з найбільших факультетів у досліджуваній період (1944/1965 рр.) був лікувальний. Кількість студентів, які навчалися на цьому факультеті у 1946/1947 н. р. становила 1771 осіб²⁰. У 1964/1965 н. р. їхня чисельність зменшилася до 865 осіб²¹. Причиною зменшення стало відкриття нових факультетів: санітарно-гігієнічного, педіатричного у 1952/1953 н. р. та стоматологічного у 1958/1959 н. р.

Число студентів-медиків денної форми навчання у 1944/65 навчальних роках.

Навч. рік/ Факультет	1944/45 ²²	1946/47 ²³	1952/53 ²⁴	1957/58 ²⁵	1964/65
Лікувал.	921	1771	1387	1044	865
Фармацев.	141	449	385	531	563
Сан.-гігієн	–	–	202	621	–
Педіатрич.	–	–	261	820	598
Стоматол.	–	–	–	–	652
Кількість студентів	1062	2200	2235	3016	2678
Місцеві	553 (52,07 %)	970 (44,09%)	1068 (47,78 %)	1278 (42,37%)	–

Організація навчального процесу. Велике значення для покращення якості навчання медичних кадрів мала постанова “Про перехід медичних вузів у СРСР на 6-ти річний термін навчання” від 1 листопада 1944 року. Постанова передбачала передання по одній поліклініці за місцем знаходження вузу для практичного вишколу студентів. У 1949 році в СРСР прийнято постанову “Про остаточний перехід медичних вузів на 6-ти річний термін навчання”. Першим вищим медичним закладом на території західних областей УРСР, який перейшов на цей термін навчання, став Станіславський медінститут у 1949/1950 н. р.²⁶.

Термін навчання у студентів лікувального і фармацевтичного факультетів Львівського державного медичного інституту становив відповідно 5 і 4 роки. У 1951/1952 н. р. у Львівському медінституті почався перехід на 6-ти річний термін навчання. Це стало причиною того, що у 1951/1952 н. р. не було випуску лікарів, а в 1952/1953 н. р. – випуску провізорів²⁷. Від того часу студенти лікувального, санітарно-гігієнічного та педіатричного факультетів навчалися 6 років. Термін навчання у студентів фармацевтичного та стоматологічного факультетів Львівського медінституту становив 5 років. Випускники медичних училищ розпочинали навчання у Львівському медінституті одразу з третього курсу.

З ініціативи Міністерства охорони здоров'я УРСР у 1955–1956 н. р. з порядку набуття досвіду при медичних інститутах республіки було організовано вечірні курси для підготовки лікарів. На вечірнє відділення у Львові прийнято 50 студентів-медиків з медичним стажем не менше 3 роки²⁸. Заняття на лікувальному

факультеті вечірнього відділу Львівського медінституту проводилися 5 разів на тиждень від 16.00 до 21.00 години. Вдень студенти даної форми навчання працювали лікарями у поліклініках Львова. При переході на четвертий курс навчання студенти переводилися на денну форму навчання²⁹. У 1959/1960 н. р. з метою підвищити підготовку медичних кадрів на фармацевтичному факультеті Львівського медінституту організоване заочне відділення³⁰.

Заняття на денній формі Львівського медінституту проводилися 6 разів на тиждень від 8.30 до 16.00 години. Після вступу студентів-медиків розподілялися на групи за алфавітом. Чисельність кожної групи визначалася в межах 23–27 осіб. Кількість груп на кожному факультеті Львівського медінституту була різною. На лікувальному факультеті число студентів на одному курсі коливалося в межах 150–400 осіб, а кількість груп від 6 до 14. На інших факультетах число студентів на одному курсі в межах 75–210 осіб, а кількість груп від 3 до 8.

Семінари та клінічні заняття проводилися по академічних групах. Лекції на лікувальному факультеті відбувалися двома потоками студентів на перших трьох курсах навчання, а на останніх курсах – одним потоком. На інших факультетах Львівського медінституту був лише 1 потік студентів³¹. Навчальний процес у Львівському державному медичному інституті у 1944/1960 роках відбувався українською мовою, а від 1961 року переважно російською мовою.

Дня 1 жовтня 1944 року, через два місяці після звільнення Львова з під німецької окупації, розпочався новий навчальний рік, який поновив діяльність Львівського медінституту, яку зупинила Друга світова війна. Львівський державний медичний інститут зазнав значних втрат, були порушені навчальні плани, значна частина студентів мала значні перерви в навчанні. Найбільші перерви в навчанні були в 1944/1948 н. р. Так, у 1947/1948 н. р. з перервою навчання 1 рік навчалася – 58 студентів, 2 роки – 15 студентів, 3 роки – 38 студентів, 4 роки – 15 студентів, 5 років – 10 студентів³².

Стандартом успішності у навчальному процесі студентів денної форми навчання Львівського медінституту було одержання стипендії, як основного засобу життя в період навчання. В 1954/1955 н. р. з 2885 студентів цього медичного закладу стипендію одержували 2497 осіб (88,48 %). Розподіл стипендії по курсах: 1 курс – 562 (416 студенти-стипендіанти), 2 курс – 542 (447 студенти-стипендіанти), 3 курс – 581 (547 студенти-стипендіанти), 4 курс – 500 (429 студенти-стипендіанти), 5 курс – 452 (427 студенти-стипендіанти), студенти-дипломники – 248 (229 студенти-стипендіанти)³³. У 1955/56 н. р. середній бал зі зимової іспитової сесії по курсах: 1 курс – 4,2, 2 курс – 4,2, 3 курс – 4,6, 4 курс – 4,2, 5 курс – 4,3. З літньої іспитової сесії середній бал по курсах: 1 курс – 4,2, 2 курс – 4,2, 3 курс – 4,2, 4 курс – 4,4, 5 курс – 4,6³⁴.

Термін проведення іспитової сесії на денній формі навчання був різним. Зимові сесії проходили від 3 до 31 січня. Початок літньої сесії коливався у межах 22.05–7.06, а кінець – від 18.06 до 2. 07³⁵. На заочному відділі фармацевтичного

факультету Львівського медінституту сесія проходила у такі терміни: 1 курс – 3.01–21.01, 6.05–25.05, 2 курс – 24.04–31.05, 3 курс – 18.03–30.04, 4 курс – 4.03–13.04, 5 курс – 14.03–30.04³⁶. Більшість студентів заочної форми навчання складала сесію на трійку. У 1959/60 н. р. таких студентів було 58,4 %. Студентів, які склали сесію на відмінно, було лише 8,2 %³⁷.

Важливою складовою навчального процесу у Львівському медінституті була навчально-виробнича практика, яку студенти фармацевтичного факультету проходили в аптеках та лабораторіях, а студенти інших факультетів – у клінічних і хірургічних відділеннях поліклінік Львова та західних областей УРСР. Тривалість навчально-виробничої практики у Львівському медінституті у 1944/1957 роках складала тільки 8 тижнів для студентів 4 курсу. У 1957/1958 навчальному році тривалість навчально-виробничої практики у Львівському медінституті зросла до 22 тижнів. Відтоді студенти Львівського медінституту проходили навчально-виробничу практику вже на 3 і 5 курсі навчання³⁸. З 1958/1959 навчального року вперше навчально-виробничу практику тривалістю 1 тиждень проходили студенти 1 і 2 курсу лікувального факультету³⁹. У 1961/1965 роках впроваджено навчально-виробничу практику для студентів 6 курсу лікувального, педіатричного, стоматологічного та 5 курсу фармацевтичного факультетів, яку вони проходили протягом всього другого семестру навчання.

Склад студентства. За національністю склад студентства перших повоєнних років характерний значною часткою поляків, чисельність яких у 1944/1945 н. р. становила 28,63 %. Після переїзду більшої частини студентів-поляків у 1944/1946 роках до Польщі, їхня кількість у наступні роки не перевищувала 1,5-3,5 %. У Львівському медінституті місця навчання, покинуті поляками, зайняли росіяни та українці зі східних областей УРСР. Кількість представників західних областей УРСР не перевищувала 52 % станом на 1944/45 навчальний рік.

Загальна чисельність українців у цьому вищому навчальному закладі зросла від 48,02 % у 1944/1945 н. р. до 74,3 % у 1964/65 н. р. Чисельність росіян впродовж цього періоду не перевищувало 20 %, а євреїв – 9 %. Представники інших національностей склали не більше 6 %, з яких значна частина – білоруси. У 1964/65 навчальному році вони становили 3,2 % (95) студентів Львівського медінституту⁴⁰.

Склад студентства у Львівському державному медичному інституті за націоналістю у 1944/1965 навчальних роках.

Навч. рік	Українці	Росіяни	Євреї	Поляки	Інші	кількість студентів
1944/45 ⁴¹	510 (48,02 %)	162 (15,25 %)	59 (5,56 %)	304 (28,63 %)	27 (2,54%)	1062
1946/47 ⁴²	1480 (57,3 %)	436 (19,8 %)	183 (8,3 %)	46 (2,1 %)	55 (2,5 %)	2200
1952/53 ⁴³	1563 (69,93 %)	377 (16,86 %)	123 (5,5 %)	76 (3,5 %)	96 (4,21 %)	2235
1964/65 ⁴⁴	2211 (74,3 %)	457 (15,4 %)	89 (3 %)	44 (1,5 %)	172 (5,8 %)	2973

За гендерним статусом студентство Львівського медінституту було переважно жіночим. Кількість жінок зменшилася з 85,5 % у 1952/1953 н. р. до 52,42 % у 1964/1965 н. р. Кількість чоловіків у Львівському медінституті впродовж цього періоду зросла з 14,5 % у 1952/1953 н. р. до 52,42 % у 1964/65 н. р. Збільшення числа чоловіків було пов'язане зі завершенням мобілізації та відкриттям нових факультетів: санітарно-гігієнічного, педіатричного та стоматологічного, де частка чоловічих медичних спеціальностей була більша, ніж на лікувальному та фармацевтичному факультетах Львівського медінституту.

Гендерний склад студентів денної форми навчання у Львівському державному медичному інституті у 1944/65 навчальних роках.

Факультет/ Навч. рік	Лікувал.	Фармац.	Сан.- гігієн	Педіатрич.	Стоматол.	Загалом
1944/45 ⁴⁵	жін. 727 78,94% чол. 194 21,06%	жін. 139 98,58% чол. 2 1,42 %	–	–	–	жін. 866 81,54% чол. 196 18,46%
1952/53 ⁴⁶	жін. 1241 89,47% чол. 146 10,53%	жін. 335 87,01% чол. 50 12,99%	жін. 113 55,94% чол. 89 44,06 %	жін. 222 85,05% чол. 39 14,95%	–	жін. 1911 85,5 % чол. 324 14,5 %
1964/65 ⁴⁷	жін. 565 51,65% чол. 529 48,35%	жін. 271 60,76% чол. 175 39,24%	–	жін. 272 55,4 % чол. 219 45,6 %	жін. 225 44,94% чол. 287 55,06 %	жін. 1333 52,42 % чол. 1210 47,59 %

Склад студентства на заочному відділенні фармацевтичного факультету станом на 1964/65 навчальний рік: жінки становили 312 (78,28 %), чоловіки – 118 осіб (21,72 %) ⁴⁸. Значну частку студентів Львівського медінституту протягом 1944/52 н. р. складали учасники Другої світової війни, кількість яких у 1946/1947 н. р. була 453 (20,4 %) ⁴⁹, а у 1952/1953 н. р. зменшилася до 233 (10,43 %) осіб від загального числа студентів ⁵⁰.

Загальною особливістю досліджуваних років була значна політизація навчального процесу у Львівському медінституті. Більшість студентів перебували в рядах комсомольської організації, основним завданням якої було проводити ідейно-виховну роботу. Так, у 1946/47 н. р. – 492 (22,16%) студенти-медики були членами Всесоюзної ленінської комуністичної спілки молоді (ВЛКСМ) ⁵¹. Після вбивства у жовтні 1949 р. Ярослава Галана ситуація на “ідеологічному фронті” загострилася проводилися відкритті комсомольські збори. Їхньою основною метою стало залучення студентів до комсомолу ⁵². Ці дії спричинили зростання членів Всесоюзної ленінської комуністичної спілки молоді (ВЛКСМ), до 1708 (76,42 %) студентів Львівського медінституту станом на 1952/1953 н. р. Багато студентів Львівського медінституту були членами і кандидатами комуністичної партії (КПРС). Згадана обставина сприяла кар’єрному зросту в майбутньому. У 1952/1953 н. р. членами і кандидатами

комуністичної партії (КПРС) було 74 (3,31 %) особи⁵³. У 1964/1965 н. р., їхня кількість зросла до 297 (10%) осіб від загальної кількості студентів. За соціальним походженням більшість студентів була з родин службовців і робітників. У 1964/65 н. р., їхня кількість становила відповідно 65,5 % і 23 %⁵⁴.

Середній вік студента у Львівському медінституті становив 18–25 років. У 1949/50 н. р. на такий віковий ценз на лікувальному факультеті припадало 1336 (71,55 %), а на фармацевтичному факультеті – 385 осіб (64,17%)⁵⁵. На заочному відділенні фармацевтичному факультету середній вік студента досягав 30–39 років. На кінець 1959/1960 н. р. на згаданий віковий ценз припадало 112 (51,14 %) студентів-медиків⁵⁶.

Випуск медичних спеціалістів та скерування їх на роботу. Навчання у студентів 6 курсу лікувального, санітарно-гігієчного, педіатричного, стоматологічного та 5 курсу фармацевтичного і стоматологічного факультетів Львівського медінституту закінчувалося захистом дипломних робіт та складанням державних іспитів. У 1964/65 н. р. захист дипломних робіт відбувався від 26 травня до 19 червня. Середній бал за дипломну роботу на стаціонарі становив 4,5 бала, а на заочній формі навчання – 4,2. Кількість державних іспитів у Львівському медінституті на денній формі навчання – 4, на заочній – 3⁵⁷. Термін проведення державних іспитів був різним. У 1946/1947 н. р. – 2 червня – 7 липня⁵⁸, а у 1964/1965 н.р – 24 травня – 18 червня⁵⁹. Державні іспити проходили щодня, крім вихідних з 8.00 до 20.00 години по 4 групи. Чисельність кожної групи становила 26–32 осіб. Кількість білетів на державних екзаменах налічувала 30–40⁶⁰.

Обов'язковим для кожного студента випускника Львівського медінституту був екзамен з філософії (діалектичний матеріалізм). Цей екзамен був найважчий. Середня оцінка на стаціонарі становила 3,8 бала, на заочній формі – 3,4 бала. З інших державних іспитів по медичній спеціальності середній бал коливався в межах від 4 до 4,2⁶¹.

У липні 1945 року Львівський медінститут провів державні іспити для студентів 5 курсу лікувального факультету. Дипломи лікарів отримали 54 випускники. Це був перший післявоєнний випуск. У 1947/48 н. р. скерування на роботу одержали 212 студентів-медиків, з яких 10 знайшли роботу самостійно⁶². Протягом 1945/1958 років Львівський медінститут підготував 4742 медичних спеціалісти (3534 лікарів і 1208 провізорів). 3534 (74,5%) медики отримали скерування на роботу в УРСР, з яких 3010 (80,4 %) працювали на території західних областей УРСР. Інші спеціалісти: 162 медики були скеровані для роботи в РСФСР, 120 медиків – у цілині райони Казахської РСР, 536 медиків працювали в інших республіках та міжвідомчих установах СРСР, 148 медиків залишені на науковій роботі⁶³.

У 1964/1965 н. р. Львівський медінститут закінчив 541 студент: 116 лікувального, 90 педіатричного, 141 стоматологічного, 126 фармацевтичного факультетів та 115 студентів заочного відділу фармацевтичного факультету. 419

випускників Львівського медінституту одержали скерування на роботу в УРСР, 68 осіб – в інші республіки СРСР та 6 осіб залишені на науковій роботі⁶⁴.

Навчання студентів-іноземців у Львівському державному медичному інституті. З 1961 року Львівський державний медичний інститут розпочав готувати лікарів та провізорів для багатьох країн світу. Ця програма започаткувала навчання студентів-іноземців у Львівському медінституті. У радянський період програмою скористалося 1500 студентів. Уже в 1962 р. для організації навчального процесу створено деканат для роботи з іноземними студентами⁶⁵.

У 1962/1963 н. р. у Львівському медінституті навчалося 62 студента зі соціалістичних країн: НДР – 23, з Африки та Близького Сходу – 29. Найбільшу кількість іноземців мав лікувальний факультет – 35 студентів: 1 курс – 31 особи (з Гани – 9, Сомалі – 7, Іраку – 4 та інші), 2 курс – 4 студенти з Гани. На стоматологічному факультеті навчалися 24 студенти-іноземці: з НДР – 23 на 2 курсі і 1 чол. з Судану на 3 курсі. На фармацевтичному факультеті навчалися 3 студенти-іноземці, з яких 2 студенти з Ємену (2 курс). Студенти-іноземці жили в 3 гуртожитках: 45 студентів – при вул. Студенток; 14 студентів – при вул. Советська 30; 3 студенти – при вул. Радищева 7. Поселення студентів з інших країн відбувалося у 4-ох місних кімнатах з принципом – 2 студенти-іноземці і 2 радянські студенти⁶⁶.

У 1964/65 н. р. у Львівському медінституті навчалося вже 108 студентів-іноземців: з НДР – 23 студенти (4 курс стоматологічного факультету), Гани – 31 (29 лікувального), Конго – 7, Іраку – 6, Анголи – 2 та інших країн. На лікувальному факультеті навчалося 77 студентів-іноземців: 1 курс – 5, 2 курс – 37, 3 курс – 28, 4 курс – 7. На стоматологічному факультеті навчалося 26 студентів-іноземці: 2 курс – 2, 4 курс – 23, 5 курс – 1. На інших факультетах навчалося 5 студентів-іноземців. На педіатричному факультеті 3 студенти: 3 курс – 1, 4 курс – 2. На фармацевтичному факультеті 3 студенти: 3 курс – 1, 4 курс – 2. Розподіл студентів-іноземців за курсами: 1 курс – 6, 2 курс – 39, 3 курс – 30, 4 курс – 32, 5 курс – 1⁶⁷.

Упродовж навчального процесу у Львівському медінституті студенти-іноземці не створювали академічних груп, а навчалися разом з радянськими студентами під час лекцій, семінарських та практичних занять. Єдиним винятком було створення академічної групи в 1961/66 н. р. на стоматологічному факультеті числом 23 особи громадян НДР. Лекції студенти з НДР відвідували з радянськими студентами, а семінари та клінічні заняття окремо від них⁶⁸. Під час літніх канікул від 1 липня до 31 серпня студенти з НДР та країн Африки їхали додому, а більшість студентів з країн Близького Сходу залишалися на території УРСР, де відпочивали в санаторіях республіки⁶⁹.

У 1964/1965 н. р. студенти-іноземці отримали такі результати з іспитової сесії: зимова – відмінно (49,1 %), добре (40,4 %), задовільно (19,1 %), незадовільно (0,4 %), не атестовані (6,3 %); весняно-літня – відмінно (43,6 %), добре (43,6 %),

задовільно (18,1 %), незадовільно (0,3 %), не атестовані (4,8 %) ⁷⁰. У 1964/1965 н. р. вперше у Львівському медінституті студент-іноземець стоматологічного факультету – Фадул Саїд Абуала (Судан) був допущений до складання державних екзаменів, які успішно склав і одержав диплом з відзнакою ⁷¹.

Допоміжні заклади для навчання у Львівському державному медичному інституті. Значну роль у готуванні семінарських та практичних занять у Львівському медінституту відіграла наукова бібліотека при вул. 17 вересня № 6 (Січових Стрільців) та студентська бібліотека при вул. Пекарська № 50. Кожен студент-медик мав право користуватися читальними залами та абонементом цих бібліотек. У 1946/1947 н. р. бібліотека Львівського медінституту обслуговувала 3629 читачів, з яких 2830 студенти ⁷². У 1949/1950 н. р. бібліотека Львівського медінституту мала 3674 читачі, з яких 3219 були студентами. У тому році бібліотека видала 87230 книг і журналів. У середньому на одного читача припадало 24 книжки ⁷³. У 1957/1958 н. р. 3083 студенти користувалися абонементом , а читальними залами – 1074 особи. У тому році студенти були 27573 разів у абонементі (близько 9 разів на 1 студента у рік) та 15149 разів – у читальному залі (14 разів на 1 студента у рік). Загалом студентам видано за абонементом 42980 книги (на 1 студента припадало 13 книг у рік), а по читальному залі – 49980 книг (на 1 студента припадало 46,5 книг у рік) ⁷⁴. За кожен похід у абонемент бібліотеки студент отримував на руки 1,5 книги, а у читальному залі – 3 книги.

У 1962/1963 н. р. 3413 студентів-медиків записалися на абонемент студентської бібліотеки, яку вони відвідували 28516 разів (8 разів на 1 студента у рік), а видано 50207 книг (у середньому на 1 студента придало біля 15 книг на рік). У читальному залі бібліотеки Львівського медінституту було записано 2041 студента. Вони відвідували бібліотеку 19172 разів (9 разів на рік, один студент), а видано 57117 книг (на 1 студента припало 28 книг на рік) ⁷⁵. За кожен похід у абонемент бібліотеки студент отримував на руки приблизно 2 книжки, а в читальному залі Львівського медінституту – 3 книжки. Великою популярністю серед студентів Львівського медінституту користувалася художня література. У 1949/1950 н. р. студентам видано 4185 книг художньої літератури та журналів ⁷⁶.

При кожному вищому навчальному закладі Львова працювала кафедра фізичного виховання, яка виконувала допоміжну роль у навчанні. Студенти-медики відвідували заняття з фізичного виховання впродовж перших 2 курсів. У 1952/1953 н. р. через кафедру фізичного виховання Львівського медінституту пройшло 40 груп, чисельністю 777 осіб (263 чоловіків і 514 жінок). Інші студенти-медики проходили заняття з фізичного виховання в секціях цієї кафедри: спортивної та художньої гімнастики, акробатики, баскетболу, легкої та важкої атлетики. У спортивних секціях Львівського медінституту станом на 1952/53 н. р. було зайнято 297 осіб ⁷⁷. У спортивних змаганнях серед вишів Львова студенти Львівського медінституту займали переважно місця з 3 по 5, поступаючись

студентам Інституту фізкультури, Львівського державного політехнічного інституту та Львівського державного університету імені Івана Франка.

Серед студентів Львівського медінституту були спортсмени республіканського рівня УРСР. Так, у 1952/53 н. р. Нестор Бездирь – студент 4-го курсу лікувального факультету встановив рекорд у спортивній ходьбі на 10 км з результатом 45 хв. 40 с; Герман Сименков – студент 3 курсу лікувального факультету – чемпіон Львова 1953 року у плаванні вільним стилем; Олена Мирикова – студент 4 курсу лікувального факультету – чемпіон вищів Львова з художньої гімнастики⁷⁸.

Студентство Львівського державного медичного інституту у радянський період (1944/1965 рр.) створило свою власну структуру, на відміну від інших вищих навчальних закладів Львова. Воно характеризувалося значною часткою жінок, кількість яких становила 85,5 % у 1952/1953 н. р. За національним складом студентство Львівського державного медичного інституту було переважно українським зі значною часткою вихідців зі східних областей УРСР. Середній вік студента у Львівському державному медичному інституті складав 18–25 років на стаціонарі, а на заочній формі навчання – 30–39 років. Значну роль у діяльності Львівського державного медичного інституту відіграв перехід у 1951–1952 навчальному році на 6-ти річний термін навчання, який дещо розвантажив навчальні плани. Таке рішення від 1961 р. дало змогу готувати студентів з інших країн світу.

STUDENTS OF LVIV STATE MEDICAL INSTITUTE (1944–1965): STRUCTURE AND LEARNING PROCESS

Nazar ZOLKOVSKYY

Ivan Franko National University of Lviv,
The Chair of Contemporary History of Ukraine.

The article is based on the archival materials and illustrates the student's life in Lviv State Medical Institute during the Soviet period. The paper is focused on the structure and characteristics of student's learning process in this institution.

Key words: Lviv State Medical Institute (LDMI), medical student, academic year, session, exam.

¹ Даниленко М. В. Розвиток вищої медичної освіти і медичної науки в західних областях УРСР за 30 років радянської влади / М. Даниленко // *Врачебное дело*. 1969. № 11. С. 1–5.

² Шапиро И. Я. Очерки по истории Львовского медицинского института / И. Шапиро. Львов, 1959. 160 с.

³ Бурихин Т. Н. Медицинские кадры, их подготовка и усовершенствование в западных областях УССР до и после воссоединения / Т. Н. Бурихин // *К истории медицины на Украине (На материалах западных областей УССР, Закарпатья и Буковины)*. Львов, 1961. С. 24–41.

⁴ Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. Львів, 2004. 368 с.

- ⁵ *Фурта І.* Історичні аспекти організації Львівського державного медичного інституту / І. Фурта. Львів, 1995. 59 с.
- ⁶ *Шапиро І. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 100.
- ⁷ *Фурта І.* Історичні аспекти організації Львівського державного медичного інституту... С. 34–35.
- ⁸ Державний архів Львівської області (далі – Держархів Львівської обл), ф. р. 203 (Львівський державний медичний інститут), оп. 1, спр. 293, арк. 43.
- ⁹ *Фурта І.* Історичні аспекти організації Львівського державного медичного інституту... С. 35.
- ¹⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 210, арк. 56.
- ¹¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 50, арк. 18–19.
- ¹² Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 210, арк. 57.
- ¹³ *Шапиро І. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 100.
- ¹⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 271, арк. 3, 11, 16, 19.
- ¹⁵ *Фурта І.* Історичні аспекти організації Львівського державного медичного інституту... С. 34.
- ¹⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 293, арк. 2, 15.
- ¹⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 1.
- ¹⁸ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 318, арк. 62.
- ¹⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 1.
- ²⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 2.
- ²¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 1.
- ²² *Шапиро І. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 100.
- ²³ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 9.
- ²⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 1, 19–20, 25, 29, 30.
- ²⁵ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 271, арк. 3, 11, 16, 19.
- ²⁶ *Бурихин Т. Н.* Медицинские кадры, их подготовка и усовершенствование в западных областях УССР до и после воссоединения... С. 32.
- ²⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 137, арк. 30.
- ²⁸ *Бурихин Т. Н.* Медицинские кадры, их подготовка и усовершенствование в западных областях УССР до и после воссоединения... С. 32.
- ²⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 293, арк. 15.
- ³⁰ *Бурихин Т. Н.* Медицинские кадры, их подготовка и усовершенствование в западных областях УССР до и после воссоединения... С. 32.
- ³¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 111–112.
- ³² Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 50, арк. 13.
- ³³ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 203, арк. 11.
- ³⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 203, арк. 31.
- ³⁵ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 376, арк. 40, 85.
- ³⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 427, арк. 61.
- ³⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 318, арк. 62.
- ³⁸ *Бурихин Т. Н.* Медицинские кадры, их подготовка и усовершенствование в западных областях УССР до и после воссоединения... С. 35.
- ³⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 293, арк. 6.
- ⁴⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 3.
- ⁴¹ *Шапиро І. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 100.
- ⁴² Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 12.
- ⁴³ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 1, 19–20, 25, 29, 30.
- ⁴⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 3.
- ⁴⁵ *Шапиро І. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 100.
- ⁴⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 1, 19–20, 25, 29, 30.

- ⁴⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 3.
⁴⁸ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 9.
⁴⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 9.
⁵⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 19–20, 25, 29, 30.
⁵¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 9.
⁵² *Чорній В.* Автобіографічні нотатки / В. Чорній // Словянознавчі студії: статті, виступи та ювілейні матеріали. Львів. – С. 267–268.
⁵³ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 1, 19–20, 25, 29, 30.
⁵⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 2.
⁵⁵ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 72, арк. 5.
⁵⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 318, арк. 62.
⁵⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 538, арк. 59.
⁵⁸ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 33, арк. 22.
⁵⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 538, арк. 3.
⁶⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 71, арк. 1, 7.
⁶¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 538, арк. 18, 59.
⁶² Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 50, арк. 29.
⁶³ *Шапиро И. Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института... С. 109.
⁶⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 539, арк. 1, 67–68.
⁶⁵ *Фурта І.* Історичні аспекти організації Львівського державного медичного інституту... С. 37, 42.
⁶⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 427, арк. 14.
⁶⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 529, арк. 4–5.
⁶⁸ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 427, арк. 50.
⁶⁹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 427, арк. 20.
⁷⁰ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 529, арк. 13–14.
⁷¹ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 529, арк. 16, 26.
⁷² Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 31, арк. 71.
⁷³ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 71, арк. 102.
⁷⁴ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 271, арк. 43.
⁷⁵ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 427, арк. 75.
⁷⁶ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 71, арк. 102.
⁷⁷ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 190.
⁷⁸ Держархів Львівської обл, ф. р. 203, оп. 1, спр. 163, арк. 197–198.